

DANSKE ERHVERVSHAVNES ROLLE I DEN GRØNNE ERHVERVSUDVIKLING

Anbefalinger fra Partnerskab om udvikling af
danske erhvervshavne

September 2024

Et nyt udfordringsbillede for danske erhvervshavne

Danske erhvervshavne har gennem mange år været et centralt omdrejningspunkt for Danmarks udvikling, men samfundsudviklingen skaber nye muligheder og udfordringer for danske erhvervshavne:

- ❖ **En ny geopolitisk situation** som følge af bl.a. Ruslands invasion af Ukraine og tiltagende rivalisering mellem Kina og USA skaber handelshindringer og et øget fokus på forsyningsikkerhed.
- ❖ **Den grønne omstilling** skaber potentiale for, at en række havne kan spille en større rolle i forhold til fx **vedvarende energi**.
- ❖ Den grønne omstilling **ændrer på vores transportformer** og stiller nye krav til havnene.
- ❖ Et **øget fokus på by- og rekreativ udvikling** i de områder, hvor havnene ligger skaber et øget pres på nogle havnearealer.

På den baggrund nedsatte regeringen den 27. april 2023 et *Partnerskab om udvikling af danske erhvervshavne*, som skal komme med anbefalinger til en strategi for danske havne, der giver grundlag for at tilvejebringe kommercielle investeringer.

Partnerskabets opgave

- At kortlægge omstillingsbehovet på havnene med henblik på at skabe økonomisk bæredygtige erhvervshavne, herunder til i relevant omfang fortsat at understøtte fx grøn omstilling, grøn industri og andre havneerhverv (færgetrafik, logistik mv.)
- At komme med anbefalinger til, hvordan danske erhvervshavne kan udvikles gennem kommercielle investeringer, så havnene kan imødekomme hele eller dele af omstillingsbehovet.

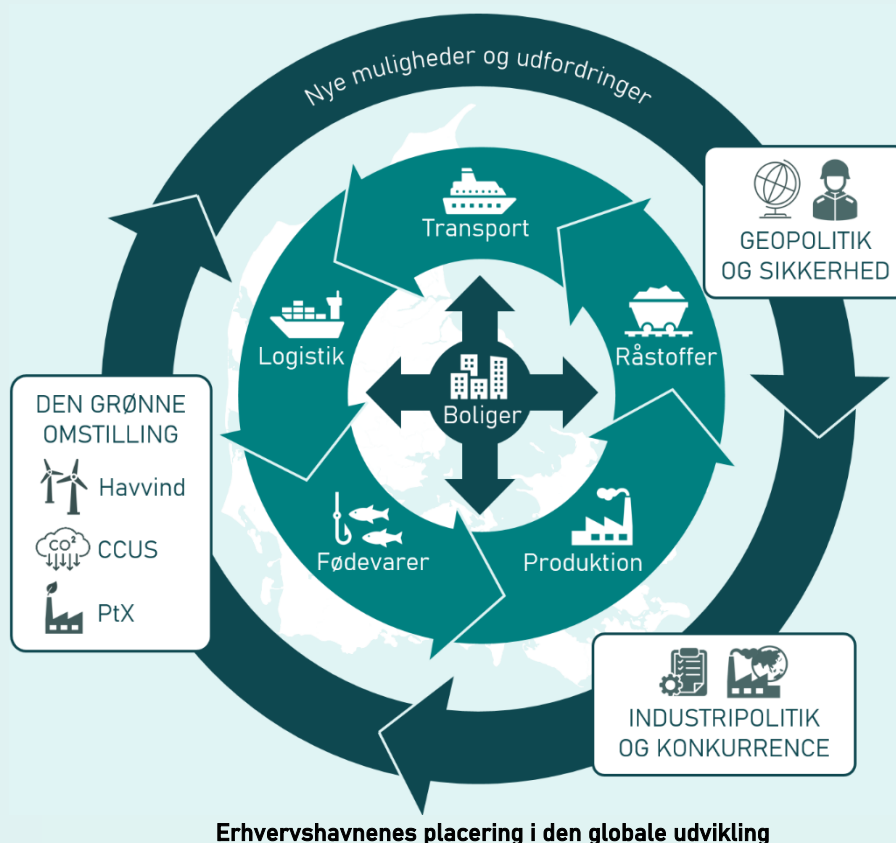
Kortlægning af udviklingen frem mod 2030 og 2050 i en række havneerhverv

Specialiserede erhvervshavne

Der er ca. 100 erhvervshavne i Danmark og ca. 30 havne med større skala. Aktiviteterne i de forskellige erhvervskategorier er generelt godt fordelt, således har de 24 havne historisk specialiseret sig og udviklet forskellige styrkepositioner. For at kortlægge omstillingsbehovet på havnene frem til 2030 og 2050, er forventningen til erhvervenes aktivitetsniveau estimeret i skemaet på næste side. Generelt forventes vækst i både eksisterende og nye erhverv eller som minimum at eksisterende aktivitetsniveau fastholdes, og det stiller krav til fortsat prioritering af erhvervshavnearealer.

Kortlægning af omstillingsbehov

For at kortlægge omstillingsbehovet på erhvervshavnene har partnerskabet analyseret den forventede udvikling inden for en række centrale erhverv. I analyserne er det estimeret, hvad forventningerne til erhvervenes aktivitetsniveau på havnene er frem mod 2030 og 2050, og hvilke krav det stiller til havnenes arealer og infrastruktur.

	Kategori	Største havne	Forventet udvikling i erhvervet	
Høj koncentration	Havvind Installation og produktion	Esbjerg, Rønne, Grenaa, Hanstholm, Køge, Nakskov, Odense, Thyborøn, Aabenraa og Aalborg.	Forventet stigning i volumen og øget behov for havnearealer.	↑
	Havvind service	Esbjerg, Grenaa, Hanstholm, Hvide Sande, Klintholm, Rødby og Thorsminde.	Forventet stigning i volumen og øget behov for havnearealer.	↑
	Container	Fredericia, Kalundborg, København, Aalborg og Aarhus.	Moderat stigning i volumen forventes, og flere havne har en kapacitetsudnyttelse i et omfang, hvor selv en mindre vækst kan medføre et øget arealbehov.	→
	Energiforsyning, bunkering og flydende bulk	<i>Energiforsyning:</i> Fredericia, Kalundborg, København, Stigsnæs, Aabenraa og Aalborg <i>Bunkering:</i> Frederikshavn og Skagen <i>Flydende bulk:</i> Fredericia, Kalundborg, København, Stigsnæs, Aabenraa, Aalborg og Aarhus.	Samme aktivitetsniveau som i dag.	→
	Fiskeri	Grenaa, Hanstholm, Hirtshals, Hvide Sande, Skagen og Thyborøn.	Samme aktivitetsniveau som i dag.	→
	Krydstogt	København, Rønne, Skagen, Aalborg, Kalundborg og Aarhus.	Samme aktivitetsniveau som i dag.	→
	Offshore olie og gas	Esbjerg.	Olie og gas har i dag et lavt aktivitetsniveau, hvilket forventes at falde yderligere. Der forventes dog et øget aktivitetsniveau inden for CCS.	→
Delvis koncentration	Produktion og industri samt skibsværfter	<i>Produktion og industri:</i> Esbjerg, Frederikshavn, Grenaa, Hirtshals, Hvide Sande, Nakskov, Odense, Skagen, Thyborøn, Vejle og Aalborg. <i>Skibsværfter:</i> Assens, Esbjerg, Frederikshavn, Faaborg, Hirtshals, Hvide Sande, Odense, Skagen, Strandby, Thyborøn, Svendborg og Søby	Forventet stigning i volumen og øget behov for havnearealer.	↑
	Råstoffer og andet fast bulk	Avedøre, Esbjerg, Fredericia, Grenaa, Horsens, Kalundborg, Kolding, København, Køge, Odense, Rønne, Thyborøn, Vejle, Vordingborg, Aabenraa, Aalborg og Aarhus.	Forventet stigning i volumen og øget behov for havneareal	↑
Nuværende lav aktivitet	PtX	København, Aalborg, Stigsnæs, Vordingborg og Hirtshals.	Produktion af grønne brændstoffer forventes at stige, men også anlæg forventes i et mindre antal havne.	↑
	CCUS	Esbjerg, Fredericia, Frederikshavn, Hanstholm, Hirtshals, Kalundborg, København, Rødby og Aalborg.	Forventet stigning i volumen og øget behov for havneareal.	↑
Rammebetingelser	Forsvar	<i>Flådestationer:</i> Frederikshavn og Korsør. <i>Militær anvendelse af civil infrastruktur:</i> Esbjerg, Fredericia, Kalundborg, København, Køge, Aalborg og Aarhus.	Samme aktivitetsniveau som i dag.	→
	Færger	Esbjerg, Fanø, Frederikshavn, Gedser, Helsingør, Hirtshals, Rødby, Rønne, Sjællands Odde og Aarhus.	Samme aktivitetsniveau som i dag.	→

Centrale udfordringer for udviklingen af erhvervshavnene frem mod 2050

Fremtidssikring af erhvervshavnene

Der er i dag gode muligheder for, at havne og virksomheder på havne kan finansiere investeringer kommercielt, særligt investeringer i suprastruktur som fx bygninger og terminaler. Derimod kan store infrastrukturinvesteringer som sejlrender og kajanlæg være vanskelige at finansiere kommercielt, da tidshorizonten på tilbagebetaling er lang, og investeringssignalerne mangler. Disse investeringer er dog nødvendige, hvis danske havne skal kunne konkurrere efter 2030 og frem mod 2050 givet den tekniske udvikling for havvindmøller og nye grønne teknologier som PtX og CCUS. Derfor er der brug for klare politiske prioriteringer, langsigtet planlægning og styrkede økonomiske og regulatoriske rammer her og nu.

Den grønne omstilling medfører også et stigende behov for elektrificering af erhvervshavnene. Det kræver en omfattende udbygning af elinfrastrukturen til og på havnene til gavn for blandt andet skibs- og vejgodstransporten. Det er derfor afgørende, at den stigende efterspørgsel efter el imødekommes i et tempo, der matcher erhvervshavnenes behov og efterspørgsel.

Hastighed i havneinfrastrukturprojekter

Beslutnings-, godkendelses- og klageprocesser forud for igangsættelse af et havneprojekt er ofte tunge og tidskrævende. Hastighed i realisering af havneinfrastrukturprojekter er en international konkurrenceparameter, og erhvervshavnene risikerer at gå glip af investeringer og udviklingsmuligheder, hvis ikke hastigheden og transparensen øges.

For at maksimere nytten af eksisterende havnearealer og sikre hurtigere etablering af nye havnearealer er det afgørende med hurtigere og smidigere sagsbehandling i forbindelse med miljøgodkendelser vedrørende fx klapning, skibsstøj mv. Det bør ske ved at opstille konkrete servicemål for myndighedernes sagsbehandling, eksempelvis et mål for den maksimale sagsbehandlingstid.

Boliger og erhverv

De eksisterende havneerhverv løser en række kritiske produktions-, mobilitets- og logistikopgaver for det danske samfund, som er i vækst, samtidig med at havnene skal håndtere nye opgaver. Mange havne er også attraktive som boligområder, og flere kommuner ønsker at omlægge erhvervshavnearealer til by- og boligområder eller bygge tæt på havnearealer. Det kan føre til mangel på egnede havnearealer til erhvervsaktiviteter og medføre trængsel og omkostningstung trafik på vejene, hvis arealer på erhvervshavne nedlægges.

Dilemmaet bliver derfor, hvordan vi i Danmark balancerer hensynet til kommunernes frie rammer for attraktiv byudvikling og hensynet til erhvervslivets adgang til havneinfrastruktur – både infrastruktur til at understøtte mobilitet og logistik samt nye potentialer, som den grønne omstilling lægger op til.

Havnepartnerskabet anbefaler ...

At erhvervshavnene indgår i en samlet dansk industripolitik, som skaber forudsigelighed i udbygningen af grønne teknologier og giver mulighed for at udnytte erhvervshavnenes strategiske betydning i den nordeuropæiske udbygning af havvind.

At der skabes større investeringssikkerhed på havnene, blandt andet gennem hurtigere sagsbehandling af godkendelser.

At tempoet for elektrificering af havnene øges gennem styrket samarbejde mellem havnene og netselskaberne.

At de regulatoriske rammer for nye grønne teknologier fastlægges, og at regelgrundlaget for erhvervshavnenes aktiviteter opdateres, så de kan udnytte mulighederne i de nye grønne teknologier.

At det vurderes, hvordan erhvervshavnenes vilkår for at finansiere investeringer kan styrkes, herunder både inden for nationale rammer og i EU.

At der tages initiativ til dialog med relevante aktører i uddannelsessystemet om, hvordan der kan sikres den nødvendige arbejdskraft og de rette kompetencer på havnene.